

Neurovidenskabens svar på spørgsmålet om vi har fri vilje

Har vi fri vilje? Dette spørgsmål lyder som et simpelt ja-nej spørgsmål, men det har optaget filosoffer siden antikken, og er den dag i dag stadig et uafklaret spørgsmål – ikke mindst fordi det berører fundamentale filosofiske problemstillinger så som: Kan metale begivenheder være årsag til handlinger? Hvad er bevidsthed? Er universet deterministisk? – og mange andre. Et nyt ph.d.-projekt af ph.d. studerende Mikkel C. Vinding fra Aarhus Universitet fortæller, hvordan spørgsmål om fri vilje kan og bør besvares i kognitiv neurovidenskab.

I diskussionen om fri vilje handler mange spørgsmål om vores sind og dets plas i vores fysiske krop. Neurovidenskab er derfor i en åbenlyst i en position til potentielt at besvare spørgsmål om fri vilje, men givet kompliciteten i spørgsmål om fri vilje og den enorme filosofiske baggrund er spørgsmålet, hvad neurovidenskab rent faktisk kan – og ikke kan – sige om fri vilje? Projektet giver en kritisk gennemgang af, hvilke spørgsmål man kan stille og hvilke svar vi kan forvente. Svaret er, at det ikke er så simpelt at give et definitivt svar på spørgsmålet – har vi fri vilje? – selv med moderne neurovidenskabelige metoder. Dette bunder i selve konceptet "fri vilje", som ikke er let at definere til at starete med.

Men det er muligt at give værdifulde svar på mange af de centrale spørgsmål, så længe vi er opmærksom på de problemer og potentielle fejlslutninger, som kan opstå, når man forsøger at give videnskabelige svar på filosofiske problemer.

Et eksempel er et indflydelsesrigt forsøg som viste at hjernen "beslutter" vores handlinger, før vi selv bliver bevidste om vores intentioner, hvilket er blevet tolket som bevis for, at fri vilje ikke eksisterer. Udover konceptuelle problemer i konklusionen fra dette studie, er et centralt problem, at de kun kiggede på et snævert opluk af intentioner direkte forud for handling. Dette overser et vigtigt element af hvad begrebet intention rent faktisk dækker over. I afhandlingen fra AU præsenteres en række nye forsøg, som viser, at forskellige typer intention er forbundet med forskelle i de neurale signaler forud for handling og hvordan handlingerne i sig selv opleves.

Dette åbner op for en ny forståelse af fri vilje i kognitiv neurovidenskab, som ikke bare er det samme gamle ja-nej spørgsmål, men i stedet forsøge at beskrive de mange forskellige processer som ligger bag vores vilje.

Forsvaret af ph.d.-projektet er offentligt og finder sted den 9/3 kl. 14.00 i M-auditoriet, Aarhus Universitets Hospital, byg. 3a, Nørrebrogade, Aarhus. Titlen på projektet er "Undersøgelser af fri vilje i kognitiv neurovidenskab" ("Investigating Free Will in Cognitive Neuroscience"). Yderligere oplysninger: Ph.d.-studerende Mikkel C. Vinding, e-mail: mikkel@cnu.dk, tlf. 31 71 17 96.